

dum positivi consideratur. Itaque aliquando respectus rationis oritur ex perfectione unius super aliud, et ex independentia ab illo, et tunc talem respectum fundare, maximæ perfectionis est; nec res existit per talem respectum, sed talis respectus consequitur, et connotatur, quatenus a nobis concipi non potest sine illo, quia se habet ut perfectio alterius non dependens ab illo, sed faciens aliud dependere a se: sicut omnipotentia Dei, et ideæ, et actus liberi in Deo non possunt considerari sine respectu rationis ad creaturas non constituyente illa attributa, sed consecuto ad illa. Et sic etiam se habet respectus rationis in bono, quia se habet ut perfectum, et perfectivum appetitus. Aliquando vero respectus rationis, seu ens rationis includitur in aliquo propter ejus imperfectionem, sicut fides includit obscuritatem, tempus habitudinem partis præteritæ ad futuram, et tunc non est inconveniens, quod talis res dependeat ab aliqua negatione, vel habitudine non ut actu considerata, sed considerabili. Quod vero dicitur bonum esse passionem entis jam supra diximus in rigore non esse passionem physicam, id est, distinctam a subjecto, sed metaphysicam, et transcendentalem, solum secundum diversos conceptus seu respectus.

ARTICULUS II.

Utrum bonitas conveniat omni enti, et sit passio ejus?

I. Ostendit D. Thomas articulo III quæstionis V, omne ens esse bonum tali ratione: omne ens in quantum ens est in actu, et suo modo perfectum, omne autem perfectum habet rationem appetibilis, et boni; ergo omne ens in quantum ens habet rationem boni. Consequentia est in barbara. Minor probata est articulo

primo, nihil enim appetitur nisi perfectio, et actualitas aliqua, seu esse, appetitus enim est potentia, et redit ad actum, et perfectionem, perfectio ergo est appetibilis, et actualis ipsum appetitum. Major est manifesta, quia in tantum aliquid est imperfectum, et deficiens, in quantum deest ei aliquod esse in actu. Si enim nihil desit, perfectum dicitur, ergo in quantum ens, seu ut non deficiens ab ente perfectum est, si enim aliquid habeat de imperfecto, et deficientia, hoc erit in quantum aliquid ens, vel esse illi deest, si enim de ente non deficit ei, nihil deficit, ergo deficientia solum est non entis, et sic in quantum est nihil habet de defectu, neque est perfectum. Et licet detur ens in potentia, tamen hoc ideo est ens deficiens, quia prout in potentia aliquid ei deest, scilicet ille actus, ad quem est in potentia. Quando ergo reduplicatur ens in quantum ens, reduplicatur ens in actu, et non in potentia, quia prout in potentia deest ei aliquid ens, et sic non potest reduplicari id quod deest de entitate, sed quod habetur de ente. Ergo ens in potentia est particula diminuens, seu deficiens ab ente, quia non habet aliquid ens, ad quod est in potentia, sed ei deest. Quando autem reduplicatur ens in quantum ens, non reduplicatur deficientia entis, sed ratio entis, sicut homo in quantum homo non reduplicat deficientiam hominis, sed id quod hominis est. Ergo ens in quantum ens est perfectum, id est, non deficiens ab ente.

II. Contra hanc conclusionem plura sunt, quæ faciunt difficultatem. Primo enim materia prima est ens reale, cum componat in facto esse ens reale, et sit principium naturale ejus, et tamen secundum se non est bona, ut affirmat D. Thomas in præsentiquæstionis quintæ arti-

culo III, eo quod materia non est ens actuale, sed in potentia secundum se, neque appetibile, sed appetens, et purus appetitus: ergo non omne ens in quantum ens est bonum. Secundo, mathematica sub statu suæ abstractionis sunt entia, quia non sunt nihil, neque ens rationis, et tamen prout sic non sunt bona, quia non sunt in statu movendi, et finalizandi, et sic sub illo statu non sunt appetibilia, ut affirmat S. Thomas citato loco, articulo III ad IV; ergo non omne ens est bonum. Tertio, creaturæ possibles sub statu possibilitatis sunt entia realia objective, si quidem sunt producibilia, ens autem rationis producibile non est, et tamen prout sic non sunt bonæ etiam objective, ergo. Minor probatur, quia prout sic non possunt amari, neque amantur a Deo, ut ostendimus infra, quæstione XIX, ergo non sunt objectum appetitus. Ergo non sunt appetibiles, neque bonæ etiam objective. Quarto, peccatum secundum malitiam moralem est aliquid positivum in sententia probabili, de qua dicitur 1-2, quæstione XVIII et tamen prout malum morale non est bonum, sic enim esset a Deo in quantum malum morale, quod fides abhorret. Et idem argumentum fit de veneno in quantum nocivum, sic enim est ens, et tamen est malum, et peccator in quantum peccator est ens, et tamen est malus. Quinto, divinæ relationes sunt plures entitates, seu realitates relativæ, et tamen non sunt plures bonitates, sed una bonitas, sicut una actualitas, et una essentia divina, ergo bonum non sequitur, nec æquatur omni enti.

DE MATERIA PRIMA.

III. Circa primum argumentum, multi dissident a D. Thoma. Sua-

THEOLOGIA I.

rez, disp. X, met. sect. III, num. XXIV sentit materiam esse actu bonam, eumque plures sequuntur, et nuper etiam Biescas super hunc articulum III, dub. III ad primum et dub. VI, quia censet materiam secundum se esse ens actu extra causam, ad id enim putat sufficere esse essentia, non existentia. Probat autem Suarez, tum quia D. Thomas III contra gent. c. XX, expresse affirmat materiam esse bonam, tum quia una materia est perfectior altera, ut cælestis sublunari, tum quia materia est appetibilis a forma, tum quia materia actu est vera, et verum ens reale non rationis, et actu facta a Deo, ergo etiam est actu bona, quia: « Cuncta, quæ fecit Deus sunt valde bona, » tum denique, quia materia secundum se, et seorsum a forma habet suum esse actu, et actum entitativum, licet non formalem. Ergo habet quidquid requiritur ad rationem boni transcendentalis.

IV. Nihilominus supersedendum est in præsentia a disputatione de natura materiae, quod est ens in potentia ad formas, caretque secundum se non solum actu formali, sed etiam entitativo, ut in I physicor. et in I de generat. ostendimus. Nunc autem solum sufficit advertere, quod materia prima secundum se non est immediate capax existentia, sed mediante forma. Et ita D. Thomas III contra gent. c. XX vocat ex D. Dionysio materiam non existentem, nam ipsa non existentia, scilicet materia secundum quod intelligitur privationi subjecta appetit bonum scilicet esse. Materia ergo secundum se, id est, ut privata forma non est existens, sed appetens existentiam, et tendens ad illam. Hujus autem duplex est causa. Prima, quia existentia est actus secundus, et forma est actus primus, materia autem non est actus primus, nec secundus, sed capax utriusque, quando autem

sunt aliqui actus ex sua formali, et essentiali ratione ordinati, non potest recipi unus, nisi mediante alio, sicut patet in gradibus contrahentibus ipsam substantiam, vel ipsum vivens, nam non potest sensitivum recipi, nisi mediante vegetativo, nec rationale, nisi mediante sensitivo. Quod enim esse existentia sit actus secundus in ordine entitativo constat ex supra dictis, quia existentia est perfectior omni actualitate, et omnes aliæ actualitates de se sunt in potentia ad illam, quia omnes possunt existere extra causas, et sine existentia extra eas non sunt: ipsa vero existentia, seu positio extra causas non est ulterius in potentia, ut sit actu, nam si esset in potentia adhuc non esset extra causas, sed aliquid ei deesset, et illud, quod deesset minus haberet de existentia. Existentia ergo in eo, quod existentia, non est ulterius in potentia, est ergo actus ultimus, seu actus secundus entitativus in essendo, sicut operatio est actus secundus in operando, quare sicut operatio essentialiter supponit actum primum operativum, ita existentia supponit actum primum entitativum, et sicut unus gradus perfectior supponit alium minus perfectum, sic quia existentia in actualitate est perfectior, et ex intrinseco conceptu est actus ultimus necessario supponit alios actus, qui non sunt ultimi, sed in potentia ad ipsum. Quod vero materia non sit actus primus patet, quia non est forma, sed receptiva omnium formarum, quæ sunt actus primi, ergo materia sine ulla forma, seu actu primo non est immediate capax actus ultimi, qui est existentia. Si autem esset capax non esset ratio cur materia non diceretur actus primus, et consequenter forma, et cum non sit accidens esset forma substantialis, quia ille dicitur actus

primus, qui habet entitatem immediate capacem actus secundi. Imo si materia immediate haberet existentiam, cum in se sit subjectum incommunicabile ulteriori subjecto, hoc ipso redderetur subsistens, quia redderetur habens existentiam incommunicabiliter, quia haberet illam tamquam in re, seu subjecto incommunicabili. Nec obstat, quod communicaretur formæ, nam etiam quodlibet subsistens creatum communicatur formis accidentalibus supervenientibus, et eodem modo tunc communicaretur materia formis, quia non possent informare illam dando primum esse substantiale, sed supponendo aliquid esse primum, et sic tolleretur omnis generatio substantialis, sicut tollebant antiqui ea ratione moti, quia dicebant materiam esse ens actu, et non puram potentiam. De quo late agimus, q. iv physicor. et q. i de generat.

V. Secunda vero ratio in eo consistit, quia existentia non potest determinari, et limitari ad aliquam speciem, nisi ratione alicujus formæ constituentis determinatam naturam specificam, et ita si nulli formæ adjuncta daretur in materia, non haberet existentia, unde ad determinatam speciem pertineret. Hoc autem ideo est, quia existentia est actus ultimus entitativus nulli rei creatæ conveniens quidditative, ut supra late probatum est, non ergo potest esse determinabilis, et contrahibilis per aliquas ultiores differentias, alias illæ differentia essent actualiores, quam ipsa existentia, quod repugnat cum sit actus ultimus, ergo non potest existentia communiter concepta contrahi per intrinsecas differentias ipsam contrahentes, et actualiorem reddentes. Solum ergo potest limitari, et determinari ad aliquam speciem ratione naturæ, seu formæ, cui adjungitur,

et quam reddit extra causas in facto esse eo modo quo omnis forma modificatur, et limitatur ex subjecto, in quo recipitur, quia unumquodque recipitur juxta modum recipientis, sicut tantum de aqua recipitur in vase, quantum vas capere potest. Si ergo existentia immediate conveniret materiæ primæ carenti omni forma, et actu primo, non haberet in se unde determinaret illam existentiam, quia materia de se, neque est species, cum non sit totalis natura, sed pars, seu principium ejus, neque est principium determinans, et formaliter constituens naturam, cum de se sit principium indifferens, et indeterminatum, et in potentia ad omnes formas, per quas formaliter aliquid constituitur in suo esse formali, et specifica. Si ergo illi convenit immediate existentia, oportet, quod etiam sit existentia potentialis, et indifferens, non autem determinata ad certam speciem; hæc enim datur per formam, definitur enim in ii physic. quod forma est species vel exemplar, sed erit ulterius determinabilis per existentiam formæ, quod videntur admittere auctores oppositi. Sed tamen est contra naturam existentia, si quidem est actus ultimus, quo res est extra causas, et consequenter non amplius determinabilis, neque indifferens; in hoc enim quod est ponere extra causas, omnes existentia æquales sunt, quia vel ponunt extra causas vel non, si non ponunt, nondum datur existentia; sed adhuc res est intra causas. Si ponunt, ergo nihil intra causas relinquunt, et sic non amplius habent, quod faciant in officio, et munere existentia. Ergo quæcumque alia existentia, quæ nihil amplius facit non est perfectior, et actualior in hoc munere existentia, et sic non potest aliam actuare, et perficere:

omnes ergo sunt æquales, quia omnes versantur inter nihil, et ens extrahendo a nihilo aliquid ut sit ens, qui sunt termini contradictorii, et non habent latitudinem. Solum ergo diversitas earum provenit ex limitatione naturarum, seu specierum, ad quas pertinent, et quibus conveniunt; materia autem secundum se est indifferens ad omnes formas, et capax earum, non ergo potest illi convenire determinata existentia nisi mediante forma, et sicut sub quacunque forma totius collectionis, ad quam est in potentia potest actuari materia, ita sub quacunque existentia per illas formas proveniente potest existere. Nec corrumpitur materia ex eo quod una existentia tollitur ablata forma, quia tollitur una existentia inadæquata, et hoc per subrogationem alterius, et ita non desinit esse, sed diversis existentiis successive subicitur, quarum quælibet inadæquate illi convenit, sicut et ipsa forma.

VI. Ex his autem assurgimus ad considerandum quomodo materia in aliquo sensu dicatur bona, in alio negetur. Potest enim considerari materia vel secundum se tantum, et entitatem suam absolutam, vel secundum ordinem, et habitudinem ad fortunam sibi extrinsecam. Et secundo oportet advertere, quod ut dicit D. Thomas opus. ii, cap. cxvii: « Subjectum mali est bonum, non quidem, ut oppositum malo, sed ut in potentia ad ipsum. » Ubi distinguendum est de bono, quod dupliciter dicitur, uno modo, quod est oppositum malo, et tollit illud, alio modo, quod est in potentia ad bonum, et malum, et est indifferens ad ipsum potestque esse subjectum mali.

VII. Dicimus ergo juxta mentem s. doctoris quod materia non est bonum intrinsece, et formaliter, et quasi possessive, loquendo ex se, et

ex propriis, neque est bonum oppositum malo, seu privationi, sed susceptivum ejus, est tamen bonum quasi participative, et tamquam aliquid ordinatum ad bonum, et in potentia ad ipsum, sicut dicit Div. Thomas citato opusculo II, cap. CXV: « Quod potentia in quantum ordinatur ad actum habet bonitatem. » Cujus signum est, quod quanto potentia est capacior actus, et perfectionis, tanto magis commendatur. Et hoc quod est ordinari ad bonum habet materia in se intrinsece, sicut habet intrinsece esse potentiam, et appetitum ad bonum, id est, ad formam, et ad esse. Et sufficit ut dicatur bona simpliciter, ut dicit D. Thomas III contra gentes, c. XX, licet non sufficiat ut denominetur actu, et simpliciter ens. Cujus differentie ratio est, quia bonum potest dici simpliciter tale ratione ordinis, ens autem non nisi ratione formæ, et esse, quod de facto habet, nam quod ordinatum est ad finem, jam ratione illius ordinis bonum dicitur, quia tendit ad bonum licet nondum ad illud pervenerit, quia sic ordinari bonum est, et bonum consistit in modo, specie, et ordine, ita quod etiam ordo, et ordinate se habere, bonum est, et actu denominat bonum. At vero ens actu non dicitur, nisi quia actu habet esse, quidquid enim actu habet esse non est ens in potentia, et sic ens actu, ut dividitur contra ens in potentia est illud, quod formaliter in se habet esse, non quod ordinatur ad esse, nam ordinari ad esse etiam convenit enti in potentia, esse autem in actu in informatione consistit, non autem in ordinatione, bonum autem etiam in ordine consistit, et non solum in possessione, et hac ratione dicit D. Thomas loco citato contra gentes materiam esse bonam simpliciter, licet non sit ens actu de se, sed solum ordinetur ad esse, et ad or-

nam, qui ordo sufficit ad denominationem boni.

VIII. Cæterum in hac quæstione V, art. II ad III, dicit D. Thomas materiam esse bonam in potentia, sicut ens in potentia, participare autem aliquid de bono, id est, ipsum ordinem, vel aptitudinem ad bonum et idem affirmat, quæstione XXI de veritate, art. II ad III, neque in hoc contradicit illo loco citato ex III contra gentes, quia hic loquitur de bono absolute, et informative, non de bono participative, et ordinative, seu per modum ordinis, et tendentiæ ad bonum, et de hoc loquitur in III contra gentes, neque hoc negat in hoc loco primæ partis. Ubi etiam dicit participare aliquid de bono, scilicet ordinem ad bonum, licet per se, et per suam intrinsecam bonitatem quasi positive bona non sit, quia caret forma, et actu, bene tamen ad bonum ordinata. Sic ergo materia est bona bonitate ordinis, non tamen bonitate possessionis, et informationis, quia non habet actu esse, neque formam ex se, sed solum habet tendentiam, et ordinem ad bonum, id est, ad formam, et ad esse. Et ratione ordinis denominatur quidem bona simpliciter, ut dicit in III contra gentes, c. XX, quia ad denominationem boni sufficit ordo ad bonum non possessio boni, et quia iste ordo est ad aliquid extrinsecum materiæ, scilicet ad formam, dicitur etiam bona bonitate extrinseca, non quia ordo non sit intrinsece in materia, sed quia ad aliquid extra se ordinatur. Non tamen dicitur bona possessive, et secundum bonitatem intrinsecam absolute, sed respectu hujus boni est in potentia, ut dicit in hoc loco primæ partis. Et ideo materia non dicitur bona bonitate, quæ opponitur malo, et excludit malum, seu privationem, sed bonitate, quæ ordinatur ad bonum, et est in potentia ad

possidendum ipsum, recipit autem tam bonum, quam malum, id est, tam formam, quam privationem. Quare bene stat, quod materia sit bona bonitate ordinis, et per modum potentiæ, et tendentiæ ad bonum, non tamen sit bona possessive, nisi in potentia. Et primo modo loquitur D. Thomas in III contra gentes secundo modo in hac prima parte. Et ratione primi denominatur bona simpliciter, quia ad rationem boni sufficit habere ordinem licet nondum possideatur id, ad quod ordinatur.

IX. Ad rationes in oppositum adductas. Ad primam ex loco D. Thomæ III contra gentes, constat ex dictis. Ad secundam dicitur unam materiam esse perfectiorem altera perfectione extrinseca, et participativa, quæ est perfectio ordinis, non perfectione absoluta, et possessive habita ex parte perfectionis, ad quam ordinatur. Et sic ex diversa ordinatione, et aptitudine ad diversos actus, seu formas, et ad diversum modum actuandi una potentia dicitur perfectior alia, ut dicit D. Thomas opusculo II citato, cap. CXV. Et in specie loquens de diversitate perfectionis in materia p. q. LXVI, art. II ad IV, docet distingui unam materiam ab alia propter diversam ordinationem ad diversos actus, non propter diversam actualitatem in se, sicut etiam una herba dicitur sanior altera, licet neutra habeat intrinsecam sanitatem, sed propter diversum ordinem ad sanum animalis.

X. Ad tertium respondetur quod materia non est appetibilis a forma ratione sui, et sub statu materiæ nudæ, et privatæ omni forma, in quo statu dicitur non esse bona, sed appetitur modus essendi in materia, quem habet forma, scilicet esse in materia, et ita non materiam ipsam secundum se, sed id quod in materia habetur, scilicet esse in materia,

et modum essendi in ipsa, hoc appetit forma, materiam vero ipsam non appetit absolute, et secundum se, id est, sub statu privationis, sed ut subest isti modo, et isti esse, materia enim ut privata omni forma a nullo appetitur. Et contra vero forma appetitur ratione sui, et non solum ratione ejus, quod exercetur in illa, quia ratione sui est actus constitutivus, et informando constituit.

XI. Ad quartum respondetur primo, quod alia est ratione bonitatis, verita enim est abstractior bono, quia non convenit rei secundum exercitium existentie, sed ratione intelligibilitatis, quæ convenit quidditati etiam abstrahendo ab esse. Et hoc ideo quia intelligibilitas licet fundetur in objecto, exercetur tamen in intellectu, quia intellectus intelligit trahendo res ad se, et ita sufficit quod existat aliquid intelligibiliter in intellectu, non in re. Bonum autem non est in voluntate, sed in rebus ad quas inclinatur voluntas. Secundo, dicitur quod veritas dupliciter potest alicui convenire, scilicet objective, et subjective. Objective quia potest capi ab intellectu, et sic omne ens est verum objective, etiam creaturæ possibles, etiam materia prima, imo et ens rationis. Subjective est veritas, quæ subjectum aliquod constituit in vero esse sicut aurum verum distinguitur ab auro falso, et sic veritas est conformitas rei ad sua principia, a quibus procedit, vel ad ideam artis, si sit res artificiosa, vel ad ideam divinam si sit res naturalis. Et hoc modo materia non habet veritatem actu, nisi quamdiu est sub forma, quia sic solum habet conformitatem ad ideam divinam, quia ut dicit D. Thomas infra q. XV, art. III ad III, materia sine forma non habet ideam peculiarem, neque seorsum sine forma facta est a Deo.

XII. Unde solvitur id quod objicitur de materia, quod sit facta a Deo, dicimus enim esse factam a Deo subordinatam, et subjectam formæ non ut privatam omni forma. Unde est bona prout est sub forma, et ratione ordinis ad illam, non ut subest privationi, et ut denudatur omni forma, sub hoc enim statu non est facta a Deo. Ac denique, quando dicitur materiam habere suam entitatem, respondetur quod habet entitatem potentialem, et informabilem a forma non actu habentem esse, et sic non habet bonitatem, nisi participative, et ratione ordinis, seu tendentiæ ad bonum non possessive et formaliter.

MATHEMATICA AN SINT BONA ?

XIII. Circa secundam difficultatem, Div. Thomas docet mathematica, ut subsunt illi abstractioni non esse actu bona, quia sub illo statu non movet, licet in re bona sint remoto tali statu. Itaque licet omne ens sit bonum, non tamen sub omni statu, et consideratione exercet rationem boni.

XIV. Contra quam doctrinam tenet p. Vazquez in expositione articuli secundi hujus quæstionis quintæ et dicit tria. Primum, quod doctrina D. Thomæ non probat intellectum nostrum non posse concipere in istis mathematicis rationem boni, si quidem mathematici non solum speculantur essentiam, et naturam lineæ, sed etiam perfectionem ejus, et integritatem, hoc autem est bonum, ergo non abstrahunt a ratione boni, si quidem non abstrahunt a ratione integri, et perfecti, quod utique bonum est. Secundo, dicit non esse necessariam existentiam, ut aliquid sit bonum cum constet essentias rerum possibilium esse bonas, et cum abstrahimus essen-

tiam rei per intellectum, ab existentia enuntiamus vere de illa, quod bona sit, bonum enim importat connexionem per se cum ente. Unde in propositione, quæ enuntiatur esse bonam ly est abstrahit ab existentia. Unde infert, quod cum dicitur verum esse in intellectu, et bonum in rebus non intelligitur, quod bonum solum conveniat existentibus, sed quia bonum convenit rebus ex se ipsis, verum autem per ordinem ad intellectum. Tertio, dicit quod cum philosophus dicit mathematicam non esse bonam loquitur de bono relate, quod consistit in conventia ad alterum, quod habet rationem finis, non de bono absolute, quod consistit in integritate, et perfectione rei.

XV. Ad hæc impugnatur ratio D. Thomæ qua probat mathematica non esse bona, quia non sunt separata secundum esse sicut intelligentiæ, seu Angeli, sed secundum rationem, et ita non sunt bona. Contra enim est, quia etiam universalia ut species, et genera in quocumque prædicamento abstrahunt per rationem et non secundum esse, et tamen non amittunt rationem finis, et perfecti, et boni. Quod vero mathematica abstrahunt a motu, nihil refert, magis enim abstrahunt a motu metaphysica, quam mathematica, et tamen illa non amittunt rationem boni, et finis. Similiter impugnatur ipsa conclusio, quia vel intelligitur, quod mathematica abstrahunt a bono negative, quia non considerant illud, vel privative, quia repugnant illi. Primum verum est, sed commune multis aliis abstractionibus, in quibus non consideramus bonum, sed solum essentiam omissa bonitate, sicut alias naturas omissis proprietatibus. Secundum stare non potest, quia impossibile est, in aliquo statu repugnare passionem, in quo non repugnat essentia, et funda-

mentum passionis, sed in statu abstractionis mathematicæ non repugnat essentia, seu entitas, neque integritas, et perfectio, quæ est fundamentum boni, ergo neque repugnat ipsa passio quæ est bonum.

XVI. Nihilominus S. Thomas in hac parte amplexus est dictum philosophum in III met. text. IV, ubi inquit: « Quod in immobilibus non contingit aliquid esse per se bonum. Unde in mathematicis nihil per hanc causam probatur, neque est aliqua demonstratio. Quare ejus, quod melius, aut pejus, et omnino alicujus talium nemo mentionem facit. » Ita Aristoteles, ubi videri potest D. Thomas lect. IV, et rursus XII, met. lect. VII, moderatur philosophus illam propositionem, quam posuerat in III met. scilicet quod in immobilibus non est per se bonum, et finis, ibi enim dicit Aristoteles quod etiam in immobilibus est quodammodo finis, scilicet non finis generandus, et acquirendus per actionem sicut sanitas est finis actionis sanativæ, sed finis, qui est præexistens acquisitioni, ut centrum præsupponitur ad grave, et talis finis potest esse immobilis sicut centrum immobile est. Sed hoc intelligitur dummodo in illa immobilitate habeat esse, nam si immobilitas repugnet existentia, neque habeat ordinem ad illam, caret ratione finis, et sic se habent mathematica.

XVII. Pro ejus intelligentia advertendum est ex Cajetano in præsentis quæstione V, art. II, quod quantitas potest dupliciter abstrahi. Uno modo secundum abstractionem generis, vel specie ab individuis, remanente tota natura, et quidditate quantitatis, sicut omnes aliæ naturæ, quando in universali concipiuntur: et hæc abstractio fit ab intellectu universalizante naturam, et hoc modo quantitas in abstracto consi-

deratur a metaphysico, et sic non amittit rationem perfectionis, neque boni. Alio modo fit abstractio quantitatis denudando illam a sensibilitate, et fit per imaginationem, sicut imaginamur distantiam quantitatis in vacuo lineas, aut superficies in eo imaginantes, et talis abstractio non est universalis a particulari, sed solum quantitatis interminatæ, seu imaginatæ a sensibili, sicut si in relatione aliquis consideraret puram rationem ad, et non rationem in, solum consideraret id quod est commune relationi reali, et rationis, non autem id quod perfectionis, et realitatis est in relatione. Prima ergo abstractio non tollit in quantitate prædicata constitutiva, et perfectiva, quæ bonitatem fundant, et ita sicut in aliis naturis in universali conceptis remanet bonitas, licet non exerceatur ejus assecutio, et motio, nisi in singulari, ita et in quantitate. Secunda vero abstractio tollit rationem boni, quia denudat quantitatem ab omni ratione sensibili, et tantum relinquit illam suæ imaginationi, quantitas autem imaginaria de se bonitatem non habet nisi fiat sensibilis, et ponatur realiter per modum quantitatis, quæ est in subjecto, alias enim est indifferens quantitati factæ, et veræ.

XVIII. Ex his deducitur, quod si quantitas mathematice considerata illo secundo modo abstrahit, ex vi talis abstractionis non sortitur bonitatem. Constat autem ad demonstrationes mathematicas perinde se habere lineas, et figuras imaginarias, et reales, nam etiamsi in vacuo imaginentur lineæ, æque bene potest ibi fieri demonstratio mathematica. Si vero fiat linea in aliqua materia reali, non considerat illam quantum ad suam quidditatem realem, id enim pertinet ad metaphysicum, sed solum quantum ad proportionem mathematicam. Quare ex vi talis